

ZBIERKA ZÁKONOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 2016

Vyhlásené: 1. 07. 2016

Časová verzia predpisu účinná od: 24. 11. 2020

Obsah dokumentu je právne záväzný.

209

NARIADENIE VLÁDY

Slovenskej republiky

z 8. júna 2016

o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou elektromagnetickému poľu

Vláda Slovenskej republiky podľa § 2 ods. 1 písm. e) zákona č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky nariaďuje:

§ 1

Predmet úpravy

(1) Toto nariadenie vlády ustanovuje minimálne požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou elektromagnetickému poľu s frekvenciou od 0 Hz do 300 GHz na pracovisku (ďalej len „expozícia elektromagnetickému poľu“) a na predchádzanie rizikám, ktoré vznikajú alebo môžu vznikáť v súvislosti s expozíciou elektromagnetickému poľu.

(2) Požiadavky ustanovené týmto nariadením vlády sa vzťahujú na priame biofyzikálne účinky a nepriame účinky krátkodobej expozície elektromagnetickému poľu na ľudský organizmus. Požiadavky ustanovené týmto nariadením vlády sa nevzťahujú na účinky v dôsledku ich dlhodobého pôsobenia ani na riziká, ktoré môžu vznikáť pri kontakte s neizolovaným vodičom.

(3) Týmto nariadením vlády nie sú dotknuté opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „opatrenia“) podľa osobitných predpisov.¹⁾

§ 2

Definície pojmov

(1) **Elektromagnetické pole** je statické elektrické pole, statické magnetické pole a časovo premenné elektrické pole, magnetické pole a elektromagnetické pole s frekvenciou do 300 GHz.

(2) **Priame biofyzikálne účinky** sú účinky priamo spôsobené ľudskému organizmu jeho prítomnosťou v elektromagnetickom poli. Medzi priame biofyzikálne účinky patria

- a) tepelné účinky, ako sú prehriatie telesného tkaniva absorpciou energie z elektromagnetického poľa v telesnom tkanive,
- b) netepelné účinky, ako sú stimulácia svalov, nervov alebo zmyslových orgánov, ktoré môžu mať škodlivý vplyv na duševné a telesné zdravie zamestnanca; stimulácia zmyslových orgánov môže vyvolať aj prechodné symptómy, ako sú závraty alebo klamlivé zrakové vnemy (fosfény), ktoré

môžu spôsobiť dočasné podráždenie alebo inak ovplyvniť duševné schopnosti alebo telesné schopnosti zamestnanca, čo následne môže mať vplyv na bezpečnosť pri práci,

c) končatinové elektrické prúdy.

(3) **Nepriame účinky** sú účinky spôsobené prítomnosťou predmetu v elektromagnetickom poli, čo môže byť príčinou ohrozenia bezpečnosti alebo zdravia. Medzi nepriame účinky patrí najmä

a) vzájomné ovplyvňovanie sa s lekárskeým elektronickým zariadením alebo prístrojmi vrátane kardiostimulátorov a iných implantovaných prístrojov a lekárskeých zariadení nosených na ľudskom tele,

b) riziko vymršťovania feromagnetických objektov v statickom magnetickom poli,

c) iniciácia elektrovýbušných zariadení (detonátorov),

d) požiare a explózie, ktoré sú výsledkom vznietenia horľavých materiálov iskrami spôsobenými indukovanými poľami, kontaktnými elektrickými prúdmi alebo výbojmi,

e) kontaktný elektrický prúd.

(4) **Limitná hodnota expozície (LHE)** je hodnota expozície ustanovená na základe biofyzikálnych porovnaní a biologických porovnaní, najmä na základe dokázaných krátkodobých priamych biofyzikálnych účinkov a akútnych priamych biofyzikálnych účinkov, ako sú tepelné účinky alebo elektrická stimulácia tkanív.

(5) **Limitná hodnota expozície (LHE) pre zdravotné účinky** je hodnota expozície, pri prekročení ktorej sa u zamestnanca môžu vyskytnúť škodlivé účinky na zdravie, akými sú prehriatie, stimulácia nervových tkanív a svalových tkanív.

(6) **Limitná hodnota expozície (LHE) pre zmyslové účinky** je hodnota expozície, pri prekročení ktorej sa u zamestnanca môžu vyskytnúť prechodné zmeny zmyslového vnímania a mierne zmeny mozgových funkcií.

(7) **Akčná hodnota expozície (AHE)** je hodnota expozície ustanovená na účely zjednodušeného preukazovania dodržiavania príslušných limitných hodnôt expozície (LHE), alebo na prijatie príslušných opatrení tak, ako ich ustanovuje toto nariadenie vlády.

(8) Pre elektrické pole sú ustanovené dolná akčná hodnota expozície (AHE) a horná akčná hodnota expozície (AHE) ako úrovne, súvisiace s konkrétnymi opatreniami špecifikovanými v tomto nariadení vlády.

(9) Pre magnetické pole je ustanovená dolná akčná hodnota expozície (AHE) ako úroveň súvisiaca s limitnými hodnotami expozície (LHE) pre zmyslové účinky a horná akčná hodnota expozície (AHE) ako úroveň súvisiaca s limitnými hodnotami expozície (LHE) pre zdravotné účinky.

§ 3

Limitné hodnoty expozície a akčné hodnoty expozície

(1) Limitné hodnoty expozície (LHE) pre zdravotné účinky, limitné hodnoty expozície (LHE) pre zmyslové účinky a akčné hodnoty expozície (AHE) sú uvedené v prílohách č. 2 a 3.

(2) Zamestnávateľ zabezpečí obmedzenie expozície zamestnanca elektromagnetickému poľu najviac na limitné hodnoty expozície (LHE) uvedené v prílohách č. 2 a 3, ak odseky 4 až 6 neustanovujú inak. Dodržiavanie limitných hodnôt expozície (LHE) sa preukazuje postupmi na posudzovanie rizík, ktoré sú uvedené v § 4. Ak expozícia zamestnanca elektromagnetickému poľu prekročí limitné hodnoty expozície (LHE), zamestnávateľ bezodkladne prijme opatrenia podľa § 5 ods. 8.

(3) Ak sa preukáže, že nie sú prekročené príslušné akčné hodnoty expozície (AHE) uvedené v prílohách č. 2 a 3, predpokladá sa, že sú splnené limitné hodnoty expozície (LHE) pre zdravotné účinky a limitné hodnoty expozície (LHE) pre zmyslové účinky. Ak expozícia elektromagnetickému poľu prekročí príslušné akčné hodnoty expozície (AHE), zamestnávateľ vykoná opatrenia podľa § 5 ods. 2, pokiaľ posúdenie rizík z expozície elektromagnetickému poľu podľa § 4 nepreukáže, že nie sú prekročené príslušné limitné hodnoty expozície (LHE) a že riziká pre zdravie a bezpečnosť je možné vylúčiť.

(4) Expozícia zamestnanca môže prekročiť

- a) dolné akčné hodnoty expozície (AHE) pre elektrické pole (príloha č. 2 tabuľka B1), ak je to odôvodnené praxou alebo technologickým procesom a ak nie sú prekročené limitné hodnoty expozície (LHE) pre zmyslové účinky (príloha č. 2 tabuľka A3) alebo ak
1. nie sú prekročené limitné hodnoty expozície (LHE) pre zdravotné účinky (príloha č. 2 tabuľka A2),
 2. vzniku nadmerných elektrických výbojov a kontaktných prúdov (príloha č. 2 tabuľka B3) sa predchádza opatreniami podľa § 5 ods. 6,
 3. zamestnancom sa poskytnú informácie podľa § 6 ods. 2 písm. f),
- b) dolné akčné hodnoty expozície (AHE) pre magnetické pole (príloha č. 2 tabuľka B2) vrátane hlavy a trupu zamestnanca, ak je to odôvodnené praxou alebo technologickým procesom a ak nie sú prekročené limitné hodnoty expozície (LHE) pre zmyslové účinky (príloha č. 2 tabuľka A3) alebo
1. limitné hodnoty expozície (LHE) pre zmyslové účinky sú prekročené len dočasne,
 2. nie sú prekročené limitné hodnoty expozície (LHE) pre zdravotné účinky (príloha č. 2 tabuľka A2),
 3. pri výskyte prechodných príznakov sa prijímú opatrenia podľa § 5 ods. 9,
 4. zamestnancom sa poskytnú informácie podľa § 6 ods. 2 písm. f).

(5) Expozícia zamestnanca môže prekročiť

- a) limitné hodnoty expozície (LHE) pre zmyslové účinky (príloha č. 2 tabuľka A1), ak je to odôvodnené praxou alebo technologickým procesom a ak
1. prekročenie je len dočasné,
 2. nie sú prekročené limitné hodnoty expozície (LHE) pre zdravotné účinky (príloha č. 2 tabuľka A1),
 3. prijali sa opatrenia podľa § 5 ods. 7,
 4. pri výskyte prechodných príznakov sa prijímú opatrenia podľa § 5 ods. 9,
 5. zamestnancom sa poskytnú informácie podľa § 6 ods. 2 písm. f),
- b) limitné hodnoty expozície (LHE) pre zmyslové účinky (príloha č. 2 tabuľka A3 a príloha č. 3 tabuľka A2), ak je to odôvodnené praxou alebo technologickým procesom a ak
1. prekročenie je len dočasné,
 2. nie sú prekročené limitné hodnoty expozície (LHE) pre zdravotné účinky (príloha č. 2 tabuľka A2 a príloha č. 3 tabuľka A1 a A3),
 3. pri výskyte prechodných príznakov sa prijímú opatrenia podľa § 5 ods. 9,
 4. zamestnancom sa poskytnú informácie podľa § 6 ods. 2 písm. f).

(6) Pri posúdení rizík z expozície elektromagnetickému poľu odchýlne od požiadaviek

ustanovených v odsekoch 1 až 5

- a) môžu byť prekročené limitné hodnoty expozície (LHE), ak expozícia súvisí s inštaláciou, testovaním, používaním, vývojom, údržbou alebo výskumom zariadení určených na zobrazovanie pomocou magnetickej rezonancie pre pacientov v zdravotníctve; prekročenie limitných hodnôt expozície (LHE) je možné za podmienky, ak
1. posúdenie rizík vykonané podľa § 4 preukázalo prekročenie limitných hodnôt expozície (LHE),
 2. sa prijali najmodernejšie technické opatrenia alebo organizačné opatrenia,
 3. skutočnosti náležite odôvodňujú prekročenie limitných hodnôt expozície (LHE),
 4. sa zohľadnila charakteristika pracoviska, pracovného vybavenia alebo pracovných postupov a ak
 5. zamestnávateľ preukáže, že zamestnanci sú dostatočne chránení pred nepriaznivými účinkami na zdravie a proti bezpečnostným rizikám, pričom zabezpečí dodržiavanie pokynov na bezpečné používanie zdravotníckej pomôcky alebo zariadenia, ktoré výrobca poskytol podľa osobitného predpisu,²⁾
- b) je možné uplatňovať rovnocenný systém ochrany personálu alebo špecifickejší systém ochrany personálu, ktorý pracuje v operačných vojenských zariadeniach alebo sa zúčastňuje na vojenských činnostiach vrátane spoločných medzinárodných vojenských cvičení, ak je zabezpečená ochrana pred nepriaznivými účinkami na zdravie a pred bezpečnostnými rizikami,
- c) je možné povoliť dočasné prekročenie limitných hodnôt expozície (LHE) pri odôvodnenej skutočnosti a len ak táto skutočnosť pretrváva, v určitých odvetviach a pri určitých činnostiach, ktoré nepatria do pôsobnosti písmen a) a b); za náležite odôvodnené sa považujú skutočnosti, ktoré spĺňajú tieto podmienky:
1. posúdenie rizík vykonané podľa § 4 preukázalo prekročenie limitných hodnôt expozície (LHE),
 2. prijali sa najmodernejšie technické opatrenia alebo organizačné opatrenia,
 3. zohľadnila sa charakteristika pracoviska, prístrojového vybavenia alebo pracovných postupov a
 4. zamestnávateľ preukázal, že zamestnanci sú dostatočne chránení pred nepriaznivými účinkami na zdravie a bezpečnostnými rizikami okrem iného aj pomocou porovnateľných, špecifickejších a medzinárodne uznávaných noriem a usmernení.

(7) Zamestnávateľ bezodkladne informuje príslušný orgán štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva o zmene skutočností podľa odseku 6; informácia o skutočnostiach podľa odseku 6 sa zasiela Európskej komisii podľa osobitného predpisu.³⁾

§ 4

Posudzovanie rizík z expozície elektromagnetickému poľu

(1) Pri plnení povinností ustanovených v osobitných predpisoch⁴⁾ zamestnávateľ posudzuje všetky riziká vyplývajúce pre zamestnancov z expozície elektromagnetickému poľu, a ak je to potrebné, zabezpečí zmeranie alebo výpočet úrovne expozície zamestnancov elektromagnetickému poľu.

(2) Na posúdenie rizík zamestnávateľ identifikuje a posudzuje elektromagnetické polia na pracovisku, pričom zohľadňuje príslušné normy, postupy a odborné usmernenia. Tam, kde je to opodstatnené, sa posudzovanie expozície elektromagnetickému poľu môže vykonať s použitím údajov o úrovniach emisií a ďalších bezpečnostných údajov poskytovaných výrobcom zariadenia alebo distribútorom zariadenia podľa osobitných predpisov⁵⁾ vrátane posúdenia rizík, ak sa

vzťahuje na podmienky expozície na pracovisku alebo na mieste inštalácie zariadenia.

(3) Ak dodržiavanie limitných hodnôt expozície (LHE) nie je možné preukázať na základe dostupných informácií, expozícia zamestnanca elektromagnetickému poľu sa posúdi na základe meraní alebo výpočtov. Výsledky merania sa doplnia údajom o neistote merania podľa metrologickej praxe.

(4) Posúdenie, meranie alebo výpočet expozície elektromagnetickému poľu vykonáva právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ, ktorá má na takúto činnosť vydané osvedčenie o odbornej spôsobilosti.⁶⁾ Údaje o úrovni expozície elektromagnetickému poľu získané na základe posudzovania, merania alebo výpočtu sa uchovávajú v písomnej forme 20 rokov od skončenia práce na pracovisku s expozíciou elektromagnetickému poľu.

(5) Pri posudzovaní rizík expozície elektromagnetickému poľu zamestnávateľ zohľadňuje najmä

- a) úroveň, frekvenčné spektrum, trvanie a druh expozície elektromagnetickému poľu vrátane jeho pôsobenia na telo zamestnanca a rozloženia poľa na pracovisku,
- b) limitné hodnoty expozície (LHE) pre zdravotné účinky, limitné hodnoty expozície (LHE) pre zmyslové účinky a akčné hodnoty expozície (AHE) podľa § 3 a príloh č. 2 a 3,
- c) priame biofyzikálne účinky,
- d) vplyv na zdravie a bezpečnosť osobitných skupín zamestnancov, najmä
 1. zamestnancov, ktorí majú implantované pasívne alebo aktívne implantovateľné zdravotnícke pomôcky, ako napríklad kardiosťimulátor,
 2. zamestnancov, ktorí nosia na tele zdravotnícke pomôcky, ako napríklad inzulínovú pumpu,
 3. tehotné ženy a mladistvých,
- e) nepriame účinky,
- f) doplnkové vybavenie navrhnuté na zníženie úrovne expozície elektromagnetickému poľu,
- g) príslušné informácie získané výkonom zdravotného dohľadu podľa § 8,
- h) informácie poskytnuté výrobcom zariadenia,
- i) ďalšie relevantné informácie týkajúce sa zdravia a bezpečnosti,
- j) viaceré zdroje expozície elektromagnetickému poľu,
- k) súčasnú expozíciu elektromagnetickým poľami s viacerými frekvenciami.

(6) Posúdenie, meranie alebo výpočet hodnôt expozície elektromagnetickému poľu sa nemusí vykonať na pracovných miestach, na ktorých sú zariadenia prístupné pre verejnosť, ak bolo vykonané posúdenie, meranie alebo výpočet expozície elektromagnetickému poľu podľa osobitného predpisu⁷⁾ a ak sú vylúčené zdravotné a bezpečnostné riziká. Ak sa zariadenie pre verejnosť používa predpísaným spôsobom a je v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, ktoré ustanovujú prísnejšie bezpečnostné úrovne ako úrovne ustanovené týmto nariadením vlády, a ak sa nepoužíva iné zariadenie, je možné považovať požiadavky tohto nariadenia vlády za splnené.

(7) Zamestnávateľ vypracuje posudok o riziku⁸⁾ a určí opatrenia, ktoré sa vykonávajú podľa § 5. Ak v dôsledku povahy a rozsahu rizika súvisiaceho s elektromagnetickým poľom nie je potrebné ďalšie posúdenie rizík, zamestnávateľ túto skutočnosť uvedie v posudku o riziku spolu s odôvodnením.

(8) Zamestnávateľ je povinný posudok o riziku v potrebnom rozsahu aktualizovať, najmä ak sa na pracovisku alebo v pracovných postupoch uskutočnili významné zmeny, ktoré by mohli spôsobiť neaktuálnosť tohto posudku, alebo ak výsledky zdravotného dohľadu podľa § 8 ukázali, že je to potrebné.